

Sta. I. L.

C.

M

VII 3

CAROLI MOSCHENI

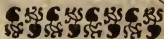
Pro Translatione
HIEROSOLYMIS ANCONAM
Venerabilis Corporis
SANCTI

CYRIACI

MARTYRIS,
Hierosolymitani Patriarchæ,
Anconæque præcipui
Patroni,

CONFUTATIO

*Collectionis novarum Opinionum,
quas futes nonnulli com-
pilarunt, & leues*

A N C O N Æ,

Typis Francisci Seraphini . 1675.
DD, Superiorum permiffu .

CAROLI

MOSCHEI

Pro Translatione

HIEROSOLYMIS ANCONAM

Venerabilis Corporis

SANCTI

CYRACI

MARTYRIS

Hierosolymitani Patriarche

Assidueque

Patri

CONFESSIONE

Collegii in novis Constitutionibus

per hunc

ANCONA

ANCONA

The

ANCONA

Illustriss. & Reuerendiss. Domino

D O M I N O

MICHAELI ANGELO
DE COMITIBVS

*Barono Romano, ac Beatissimæ Virginis
Mariæ de Vulturella, vulgò
Monterella*

ABBATI DIGNISSIMO

CAROLVS MOSCHENVS

Felicitatem precatur.

Atriam, rebus alijs
omnibus, post
Deum, esse pre-
ferendam, dixit

Herocles; quare Ciues
pro ea mori, & ei seipfos
totos dare, & in ea omnia

† 2

fua

sua ponere, & quasi con-
seruare debent, ne ingrati
animi in culpa sint. Hinc
Mutius Scauola, vt à Por-
sēna Rege Hetruscorū Vr-
bem aciebus conuallatam
liberaret, dexteram inie-
ctam foculo exuri passus
est. Curtius, cum in me-
diam partem fori, vastus
hiatus Terræ subsideret,
responsumque ab oraculo
esset, ea re illum tantum-
modo compleri posse, qua
Populus Romanus pluri-
mum valeret, Equum, in
quem cōscenderat, admo-
tis calcaribus, pręcipitē in
illud profundum egit, qua-

re Liricus Vates cecinit.

*Dulce, & decorum est pro
Patria mori.*

At quia, nunc res non
exigit, vt pro Patria Vitam
libentissime profundam,
dum reuera Vallo ab Ho-
stibus septa non tenetur;
licet antiqua monumenta
suæ Religionis, & Pieta-
tis, Ariete nouarum opi-
nionum, non nulli euerte-
re, & eruere dent operam;
quare, vt illorum ictus va-
ni reddantur, & aber-
rent, illa Confutationis
Muro, veluti extrorso
Munimento (quantum po-
tuit) communiui, vt cum

Baruch. *Lapis è pariete con-*
tra eos clamet.

Opus hoc publicè ex-
positurus, cui maiori iure,
quàm tibi (Illustrissime
Domine) crederem, inue-
ni neminem: Si pretiosum
namque Corpus D. Cyria-
ci confidero, ex possessio-
ne Sacræ Basilicæ, in qua
quiescit, Altæ Profapiæ
Domus, à qua descendis,
hæc omnia iure optimo,
non alteri, quam tibi mi-
nimè accommodata vi-
dentur, dum Purpurati
Antistites, Patruus ille
Tuus Magnus CARO-
LVS, præstanti bonitate,

& sapientia olim illam re-
xit ; nuncque Patruus
IOANNES NICOLAUS
summa vigilantia, inuio-
labili Iustitia, feruentique
zelo moderatur.

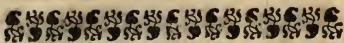
Si Patriam spectro, quic-
quid de eius Pietate, &
Religione commemoro,
id totum tuum esse debet,
cum antiquissime tuæ Ro-
manæ Nobilitati, Anco-
nitanae quoque inferere
non dedignaris. Qua igitur
soles summa humani-
tate, huius (licet non va-
lidi) munimenti defensio-
nem suscipias ; & incon-
cussa, firmaque Historica
Mo-

Monumenta pro Translatione Hierosolymis, An-
conam Corporis S. Cyriaci
manebunt; nec inimicus
Aries illa effundet, si *MIL-*
*CHAE*L vnus de Principibus
Primis (vt loquar cum Da-
niele) *veniet in adiutorium*
eius. Et si nullum orna-
mentum Principis fastigio
dignius, pulchriusque est,
quàm illa Corona OB CL-
VES SERVATOS. Præ-
mium porrò maius, &
grandius PATRIÆ SER-
VATORI, teste Tullio
statuitur, dum. Omnibus,
quia Patriam conseruauerint,
iunxerint, auxerint, certus in
Cæ-

*Cælo, & definitus est locus, ubi
Beati æuo sempiterno fruuntur.
Viue interim diutissimè,
& dum prospera Tibi pre-
cor omnia, mihi liceat no-
mē inter eos profiteri, qui
sub vmbra auspiciatissimi
tui Patrociniij acquiescen-
tes, etiam in summæ felici-
tatis parte, habent obse-
quij gloriam. Vale.*

AD

AD LECTOREM.

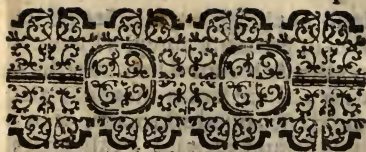
*Vm inter cetera mon-
numenta pro Tran-
slatione Hierosoly-
mis Anconam Cor-
poris S. Cyriaci, illud Venerabi-
lis Viri Pauli Paleologhi Constan-
tinopolitanae Ecclesiae Patriarchae
aduxerimus, cuius fides ab Ab-
bate Ferdinando Vgbellio in eius
Italia Sacra, & à Canonico Iu-
liano Saraceno in Notitijs Histo-
ricis Anconae, in Iuspicionem ad-
ducta fuerit, & audacter de
falsitate criminata, cum Patriar-
cham XXVII. illum appellaue-
rit; Ne nobis quicquam, quod*

ad pleniorē veri assertionem
manuducat; subducipatiamur,
& ne in eundem errorem (beni-
gne Lector.) tu incidas; Hiero-
solymitanos Patriarchas à Beato
Marco, qui primus fuit ex Gen-
tibus (de quibus etiam ipse Pau-
lus erat) enumera, & Maximum
XXVI. inuenies, cui cum Cy-
riacus in sede successor fuerit,
XXVII. fuisse (omni procul fal-
sitate) habebis, & verum esse
testimonium, quod Paleologus pe-
ribuit, perfectè noueris, & quod
de eius Translatione affirmauit,
benè dixisse intelliges.

Animum in admirationem, ne
inducas, si ea quæ nondum Pater
Daniel Papebroccius typis com-
men-

mendauit, confutari videas, nam
de eius opinione (ni penitentia
ductus, à se ipso discedat) certio-
res redditi sumus ex Epistolis ab
illo die 9. Februarij Anni 1674.
Canonico Saraceno, & nobis die
15. Septembris, & 7. Decem-
bris Antuerpia datis, ex quibus
omnia relata ad vnguem decer-
psimus. Atque hæc sunt, quæ ti-
bi Lectori paucis communicanda
duximus. Cætera de inuentione,
& translatione Sacri Ferri Lan-
cee, quo Christi Latus apertum
fuit, ac de eius Cuspидis depositio-
ne in Basilica Anconitana, in par-
ticulari Opusculo (Deo fauente)
habebis. Vale, cæptisque faue.

CON-

CONFUTATIO

BERRIMVS Histori-
corum Titus Livi-
us, Historiæ Populi Ro-
mani exordium ductu-
rus, anceps fuit, an

à primordio Urbis res perscribe-
ret, licet cùm veterem, tùm vul-
gatam esse rem videret : *Dum noui
semper Scriptores, aut in rebus certius
aliquid allaturos se, aut scribendi arte,
radem vetustatem superaturos credunt,
vt in Prefatione inquit. Et hinc
fit, vt contra vetusta monumen-
ta conspirantes, Historicorum, qui
prædecefferunt dicta improbent,
eorum scripta damnēt, doctrinam
oppugnent, & antiquam illorum
traditionem (quam ipsi prorsus
igno.*

ignorant) iugulentur : Nec pudet
 hos in errorem abrepi ad genui-
 norum Actorum fidem cōuellen-
 dam , & credentes magnum ali-
 quod esse , quod affirmant , & Sy-
 bille folium recitare , caligantes
 in obscura fallaciarum caligine .
*Non vident , quæ sunt (vt inquit Ter-
 tullianus in Apol. cap. 9.) & vide-
 re videntur , quæ non sunt .*

Et licet similibus recentiorum ,
 nisi quos præuios habuerint fide-
 dignos Auctores , videamus , mo-
 uere non deberet auctoritas ; ni-
 hilominus , ne in his scriptoribus
 emineat quidlibet , vel fingendi
 vel ab alijs effectum credulis lecto-
 ribus obtrudendi arbitrium ; Qui-
 bus vna veritas cordi est , ne tam
 multis erroribus obnoxios, oculis
 clausis sequantur , de illorum fide
 periculum facere tenentur , ne re-
 centiorum dicta, vetustorum scri-
 pta obruant .

Nonnulli hoc nostro ævo Scri-
 ptores , nouorum figmentorum ,

molem machinati sunt, cuius ope
vniuersa, quæ de translatione Hierosolymis Anconam, Sancti Corporis gloriosi, & inuicti Martyris Cyriaci Hierosolymitanæ Ecclesiæ Patriarchæ, Anconæque Patroni præcipui, antiqui Scriptores traderunt, fursum, deorsum versare possent, & ad nihilum redigere valerent.

Ne itaque (velut Æthiopum dealbaturi) operam perdere cogamur, ea monumenta, quæ de ipsa translatione veritas à fallacijs vindicauit, præstabimus, deinde, ea per recentiores inuenta ad ipsam translationem conuellendam, ad amabilem indubitati veri lucem, (quantum valebimus) reuocabimus, vt euerso quo nituntur fundamento, vniuersa, quam superstruxerunt moles concidat.

Vt igitur opus aggrediamur, Diuum Cyriacum Hierosolymis pro fide Christi sub Iuliano Apostata Imperatore passum in eorum Mar-

tyrologijs facti sunt sub die 4. Maij
 Notkerus, Alo Vsfuardus, & Ba-
 ronius, ibique ad radicem Montis
 Caluarij eius Corpus humatum,
 & illac Anconam, opera Gallæ
 Placidie, seu Placidillæ translatum
 fuisse, plerique alij affirmant, quò
 Nauis, quæ illud vehebat sexto
 id. Aug. Anno Christi CDXVIII.
 appulit.

Pater Philippus Ferrarius Ordi-
 nis Seruorum Beatæ Mariæ in Ca-
 thalogo Sanctorum Italiæ die 4.
 Maij. ad pag. 245. sic ait: *Corpus S.
 Cyriaci ad Montis Caluarij radicem, vbi
 Crux Dominica reperta fuerat conditum
 postea Gallæ Placidie Augustæ opera,
 Anconam translatum est, ibique hono-
 rificè collocatum.*

Raphael Volateranus Coment.
 Urban. lib. 14. pag. 434. *Cyriacus al-
 ter, seu Quiriacus, Præsul Hierosoly-
 mitanus, sub Iuliano passus, deinde
 translatus Anconam. Is enim Iudas
 fuit, qui cum Helena Christi Crucem
 reperit.*

Pater Ludouicus Beuterius natione Gallus, Monachus Celestinus in Sumario Vitarum, Fundatorum, & Reformatorū Religionum *part. 1. pag. 6.* de hoc Sancto ait. *Sub Iuliano Apostata martirizatus fuit, eius obitus accidit die 4 Maij Anno 363. eiusq; Corpus magna solemnitate in Italiam ad Ecclesiam Episcopalem Anconæ translatum fuit, vbi quamplurima edit miracula.*

Habemus quoque Breue Summi Pontificis felic. recordat. Gregorij XI. datum Romæ XV. Kal. Martij Pontificatus Anno Septimo, quod in publica Cancellaria Illustriss. Antianorum Anconæ extat, in quo Summus ille Pontifex diuersas Indulgentias Christi fidelibus Ecclesiam Anconitanam in honorē, & sub vocabulo S. Laurentij Martyris (quæ nunc S. Cyriaci nuncupatur) fundatam, ac constructam visitantibus, aut ad fabricam eius manus adiutrices porrigentibus concessit, & inter cætera hæc leguntur.

Vt Ecclesia Anconitana, quæ in honorem, & sub vocabulo Sancti Laurentij Martyris fundata, & constructa existit, & in qua Gloriosi Martyris Sancti Quiriaci Corpus translatum Venerabiliter requiescit, ob cuius preces, & merita Dominus Noster Iesus Christus inibi multa miracula continuè operetur &c.

Concurrunt quoq; donationes à Venerabili Paolo Paleologo Sanctæ Sedis Constantinopolitanæ Patriarcha die 4. Martij. & die 13. Aprilis Anni M. CCC. LXXX. publicè in Ecclesia Cathedrali cum Anconitanis Magistratibus rogitiurum Notariorum stipulatæ, in quorum prima eisdem donauit altum Caput S. Iacobi Minoris fratris D. N. Iesu Christi, & primi Patriarchæ Hierosolymitani; in secunda verò, Clauum Sacratissimū, quo D. N. Iesus Christus extitit Crucifixus; Pretiosum Brachium cum manu S. Antonij de Vienna, ac Pedem dextrum S. Annæ Matris

Glo-

Gloriosissimę Virginis Marię, in quibus hæc testimonialia verba sunt. *Affectantes quod vestra Ecclesia Cathedralis Anconitana, in qua Corpus Gloriosissimi Martyris S. Quiriaci, olim Patriarchę XXVII. Hierosolymitani translatum venerabiliter requiescit, ob cuius preces, & merita Dominus Noster Iesus Christus ibi multa miracula continue operatur, prout, & nos experimento cognouimus, congruis honoribus frequentetur &c.*

Demum testimonium irrefragabile facit commemoratio Translationis, quę annuatim sexto Idus Augusti ab immemorabile tempore Anconę duplex Maius cum officio celebratur; Quibus omnibus coaceruatis pro vera, & reali Corporis Sancti Cyriaci Translatione multum deferendum est, & præcipuè stante attestazione Summi Pontificis Gregorij, quia nihil sinisterum presumere debemus de eius fide, nec de eius testimonio est dubitandum, vt sapientia pre-

clarus, & priuilegiorum Ecclesiasticorum acerrimus defensor. Ioannes Philippus Maynardus scripsit *de priuileg. Eccl. art. 11. num. 7.*

Julianus Saracenus Anconitanus Patritius, Ecclesiæ Cathedralis Canonicus Decanus in Notitijs Historicis Anconæ, quas Romæ hoc Anno. M. DC. LXXV. edit in *part. 2. lib. 2. pag. 71.* vt gloriam Gallæ Placidiaë obnubilaret, & Translationem Corporis S. Cyriaci, Templique S. Stephani ædificationem oppugnaret, inquit, neminem Scriptorem inuenisse, qui Gallam Placidiam Anconæ moram traxisse affirmet; concedit tamen Honorium, qui Rauennæ Occidentalis Imperij sedem tenebat Constantium Comitem, qui Gothos in Gallia profligauerat, & fugauerat, duplici affectu se honore, nam & Consulem iterum designauit, & Gallæ Placidiaë Sororis matrimonio decorauit Anno CDXVII. & secundum Si-

619
gonium in *Hist. Occident. Imper. lib.*
11. *Anno CDXVI.*

Et indubium venire non potest
quod eo tempore maxima pietate,
& religione Anconæ memoria
Protomartyris S. Stephani coleba-
tur, & vnus ex lapidibus, quo idem
percussus occubuit, veneratione
habebatur teste D. Augustino *Serm.*
de diuers. tom. 10. serm. 31. & 32. vbi
ait. Quando lapidabatur Sanctus Ste-
phanus, aliqui etiam innocentes circum-
stabant, & maximè de ijs, qui iam in
Christo crediderant; dicitur lapis venis-
se in Cubitum Martyris, & excussus
venisse ante Religiosum, tulit ille,
& seruauit. Homo erat ille de Naui-
gantibus, fors nauigationis attulit illum
ad littus Anconæ, & reuelatum est illi,
ibi debere reponi lapidem illum, obedi-
uit ille reuelationi, & fecit quod iussum
est, & ex illo tempore cæpit ibi esse me-
moriam Sancti Stephani.

Quare frequens erat populorum
peregrinatio, quia multa edebat
miracula, & ante illa tempora.

A S

nun-

nunquam Reliquiæ S. Stephani vi-
 fæ , vel auditæ in occidentalibus
 oris erant (hoc lapide excepto) in-
 tegrum enim, & intactum Sancti
 Martyris corpus, Gamalielis tumu-
 lo illatum, ibidem ad septimum
 Kalendas Ianuarias Anni CDXV.
 perpetuò quietit, & à Ioanne II.
 Hierosolymitano Patriarcha, &
 Collegijs asportatum est; tuncque
 primum distributio eius quædam
 fieri cœpit, derelictis Luciano Pre-
 sbytero Hierosolymitano paucis
 articulis, terraque cum pulvere,
 vbi omnis caro eius terra consum-
 pta fuerat, vt idem Lucianus in
 eius Epistola narrat, relata à Da-
 uide Blondello in Prefatione Apo-
 logetica Genealogiæ Francicæ
 contra Ioannem Iacobum Chif-
 fletium tom. 1. in qua hos caracthe-
 res efformauit,

*Fodientes inuenimus, tres Thecas,
 secundum quod apparuerat mihi in typo
 Calathorum. Inuenimus igitur altissi-
 mis litteris scriptum lapidem obrutum*
 ha-

habentem (*Celiel*) quod interpretatur
Servus Dei: cum aperuissent Episcopi,
Domini, *Stephani* *Thecam* statim *terram*
motus factus est, & *exosculantes San-*
ctas Reliquias iterum clauferunt, *dere-*
linquentes nobis de membris eius paruos
articulos, immo *maximas reliquias*, *ter-*
ram cum puluere, *ubi omnis caro eius*
terra consumpta est: *cetera asportave-*
runt &c.

Veritati itaque non repugnat,
 vt hæc Mulier Sanctum Lapidem
 quo D. Stephanus lapidatus fuit vi-
 sitando, & colendo, deuotione,
 & pietate erga illum inflammata,
 non solum extra muros Ancon-
 tanos Templum illi construi cura-
 uerit (vt inde aliud etiam Arimini
 eidem Protomartyri dicauit, refe-
 rente Hieronymo Rubeo *in Hist.*
Rauennaten. lib. 2.) verum etiam,
 vt magis in dies congruis honori-
 bus frequentaretur, & eo libentius
 causa deuotionis Fideles conflue-
 rent, Corpus Sancti Prothomar-
 tyris à Theodosio Orientis Impe-
 ra-

ratore eius ~~ne~~ ^{repote} flagitauerit, vt in
 eius Templo collocaretur, quod
 cum de recenti esset iuuentum, &
 impetrare nequisset, dum absque
 ingenti populorum commotione
 Theodosius hoc sacro pignore il-
 los priuare non valuisset, ne **Amita**
~~is~~ pia, & deuota mens frustaretur
 Corpus inuicti Martyris, & Patri-
 arche S. Cyriaci ad eam transmise-
 rit, quod in Templo, eius iussu æ-
 dificato, mirificè collocari, & ve-
 nerabiliter coli mandauerit, & præ-
 ceperit. Hec enim promunt dicta;
 Lazzarus, Bernabeus, & Petrus
 Mattheus eius Nepos in eorum
 Anconitana Historia manuscripta
 de Anno MCDXCII. & Landus
 Ferreus, qui suam composuit An-
 no MDXXXII. (Anconitani Patri-
 tij) cui Canonicus Saracenus fidem
 adimere non potest absq; periculo
 infideles, & fabulosas eius notitias
 historicas constituendi, dū in ijs se-
 pè sepius illum allegat, & celebrat.
 Nec opus erat, vt Scriptores
 dia-

diarium de gestis à Placidia componerent, & cum Anconam fecotulerit diem, & annum assignarent, dum non est absurdum, ut etiam ex sola fama miraculorum S. Stephani ad eius reliquias venerandum illuc accesserit, non animo diu gressus figendi; & licet absens Templum ad honorem Sancti Prothomartyris Stephani, ut ibi eius Corpus recondideretur statui mandauerit.

Monasterium S. Julianæ in Suburbij Perusiæ Cardinalis Ioannes Episcopus Portuensis natione Gallus, non quia ibi ædem haberet, sed tantum, ut precibus fratris Raineri Perusini, Ordinis Predicatorum aueretur fabricauit, ut narrat Cæsar Crispoltus in Perugia Augustalib. p. cap. 30. & insignis Basilica S. Apollinaris Rauennæ à Iuliano Argentario iussu Imperatoris Iustiniani constructa fuit anno DXLV. teste eruditissimo viro Hieronymo Fabro Canonico Theologo

ologo Rauenate in Sacr. mem. Rauenæ vetustæ *part. p. pag. 93.* & alibi sunt huiusmodi monumenta.

At ad maioris ponderis confirmationes accedamus. Pater Daniel Papebroccius vir summi ingenij, cum alijs Patribus Societatis Iesu Antuerpiæ, plura in Scriptores de Translatione Corporis Sancti Cyriaci notauit, & nouis inuentis eorum dicta, scriptaque tanquam procul à vero ab Orbe eliminare conatur.

Primo namque loco Martyrologium, quod D. Hieronymo tribuitur, in medium profert vbi Kalendas Maij legitur. *In Hierosolyma Natalis S. Iudæ siue Quiriaci Episcopi, & aliud M. S. Serenissimæ Reginae Suetiæ, quod consimilia tradit his verbis. In Hierosolyma Natalis S. Iudæ Episcopi, qui cognominatus est Quiriacus.*

Hunc vero, ipse Pater, vltimum de Circumcisis Iudam Episcopum Hierosolymitanum, alio

nomine Quiriacum, seu Cyriacum dictum, & sub utroque nomine Martyrem haberi, Prima Maij opinatur, & casum fuisse cum cæteris Iudæis, ac Christianis, qui contra Romanos sub Barcocheba Tyranno tempore Ælij Adriani conspirare noluerunt, & huius Corpus, vna cum parte Crucis Dominicæ à S. Helena, Romam translatum fuisse, atque hinc sumptam videri occasionem fabulandi, quod Iudæus aliquis Iudas dictus, locum defossæ Crucis Sanctæ Imperatrici reuelarit, ideoq; meruerit S. Marcario suffici in Sede Hierosolymitana, qui denique fuerit sub Iuliano martirizatus die IV. Maij. Hisque fabulosis Actis deceptum Vsuarium præiuisse alijs, vt qui antea prima Maij commemorabatur, deinceps die IV. ponetur.

Multa sanè in hac opinione apocrypha, & improbabilia acta cumulantur, & commiscentur. At responsiones in promptu erunt, &

primo ~~A~~gemus de deceptione qua
 Vsuarius criminatur, eo quia San-
 ctum Cyriacum Episcopum fuisse,
 & Quarto Nonas Maij Marty-
 rium fecisse narrat, his verbis. *Hie-
 rosolymis passio S. Quiriaci Episcopi sub
 Iuliano Imperatore.*

Supponit P. Papebroccius Iu-
 dam, seu Quiriacum de quo Mar-
 tyrologium Hieronymianum Pri-
 ma Maij commemorationem facit,
 vltimum Hierosolymitanæ
 Ecclesiæ Episcopum ex circumci-
 sis fuisse, ac in Hierosolymitana
 Christianorum, & Iudæorum in-
 terneccione sub Tyranno Barco-
 cheba interemptum. Hoc tamen
 fide dignis monumentis non com-
 probat, & cum veritatis euidencia,
 auctorisque grauissimi testimonio
 de martyrio non sit fretus; nec vl-
 lum in corpore tormentum pas-
 sum esse legatur, ac non certis ar-
 gumentis, & rationibus, sed suspi-
 cionibus tantum, probationem
 moliatur sub vtroque nomine Iu-
 da

dae & Quiriaci in Hieronymiano
 Martyrologio Prima Maij Iudam
 vltimum, Episcopum Hierosoly-
 mitanum ex circumcisis com-
 morari, apocrypha eius opinio red-
 ditur, cum tantummodo prædicta
 Sancto nostro Cyriaco sub Iuliano
 Apostata passo congruant, de quo
 dicitur. *Iudas ille qui inuenit Crucem
 baptizatur, & Quiriacus appellatur, &
 Hierosolymarum Episcopo defuncto, in
 Episcopum ordinatur ita Renatus Chop-
 pinus de iure Cenobitarum lib. 1. tit. 2.
 num. 9. Paulus Morigia de origine Re-
 lig. cap. 31. D. Antoninus Hist. part. 2.
 tit. 9. cap. 5. §. 7. & alij quam plures,*
 quos singillatim trademus in no-
 stro opusculo cuius titulus est. *Il
 Patriarca Difeso, o sia la verità inuesti-
 gata, quod nunc sub prælo est Flo-
 rentiæ, in quo gloriosum, & ina-
 uictum Martyrem S. Cyriacum,
 Hierosolymitanum Patriarcham,
 non vero Anconitanum Episco-
 pum fuisse ad satietatem proba-
 bimus.*

Nec

Nec ex dierum diuersitate, quibus in Martyrologijs dies festus Sancti Cyriaci signatur, vnum in duos conflare possumus, sepe enim accidisse videmus, vt alia ratione Græci, alia Latini eiusdem Sancti celebritatem agant, vt de Sancto nostro contingit, dum Menologium Græcum S. Cyriacum Quinto Kal. Nouembris recolit; Imò inter ipsos Latinos eadem inuenitur diuersitas, dum alij celebrant diem Natalis, Inuentionis, siue Translationis, alij vel fortè, Dedicationis Ecclesiæ, qua etiam ratione de vno eodemq; Sancto iterum diem festum agi reperiamus; Et pro comperto certissimè habemus, dies in Romano Martyrologio adnotatos, non semper cum originario festiuitatis die conuenire. Nec re vera in vnum, certumque diem pro Natalibus Martyrum celebrandis, ita semper consensit Ecclesia, vt pro varietate Regionum, non varios etiam cele-

lebritatis dies esse permiserit. Franciscus Maria Florentinus Nobilis Lucensis omni eruditione, historiaq; imbutus in admonitionibus ad Vetustius occidentalis Ecclesiæ Martyrologium admonit. 11. hæc exempla adducit.

Scrapia Virgo in ipso Romano Martyrologio Tertio Nonas Septembris memoratur, quæ tamen agonem Quarto Kal. Augusti consumauit. Nemesius Diaconus, ac Lucilla Virgo, eius filia, octauo Kal. Septēbris martyrij palmam acceperunt, etsi eorum Romæ Natalis pridie Kal. Nouembris celebretur. Hadrianus Martyr Nicomediæ Quarto Nonas Martij passus est, & Sexto Idus Septembris recolitur. Brigitta Vidua Romæ, Decimo Kal. Augusti quieuit, & Octauo Idus Octobris in Romano Martyrologio recensetur.

Sancta namque Ecclesia Romana Catholica, & Apostolica non constringitur lege temporum, sed vices ad suum cohibet nutum, ideoque alia iuxta alicuius gentis
 vsum,

usum, vel semper, vel ad tempus
 tolerat, alia vero Ecclesiasticis le-
 gibus declarat, & definit. Cum
 itaq; apud vetustiores Natalis San-
 cti Iudæ, seu Quiriaci Episcopi pri-
 ma Maij celebraretur, definiuit,
 vt Quarto Nonas Maij coleretur,
 ea forsan ratione mota, ne prius
 Inuentoris, quam Inuentionis San-
 ctæ Crucis solemnitas ageretur,
 dum hæc Quinto Nonas Maij ce-
 lebratur.

Hierosolymis inuentio Corporis
 Beatissimi Stephani Prothomar-
 tyris facta fuit (ex Luciani Epi-
 stola) & translatio ad septimum
 Kal. Ianuarij, alia vero translatio
 Constantinopolim Quinto Kalen.
 Octobris, Tertia verò Romam pri-
 die Nonas Maij, & tamen in Ro-
 mano Martyrologio Tertio No-
 nas Augusti Inuentio huius S. Cor-
 poris celebratur, quo die nec in-
 uentum, nec translatum fuit; sed
 quia longè ante Inuentionem Pro-
 thomartyris consueuissent saltem
 Itali,

Itali, hac die colere memoriam
 eius Martyrij ex illo Lapide (quo
 idem in Cubito percussus fuit) in
 Italiam delatum, & Anconæ reli-
 ctum, Ecclesia definiuit, vt vene-
 rando corpore, inuento, ea dies
 quæ iam semel Lapidis eius me-
 moriæ dicata erat, solemnior ex
 commemoratione prædictæ In-
 uentionis redderetur, vt scripsit
 Baronius in Annot. Martyr. die 3.
 Augusti.

Nec fabula quidem est, sed vera
 Historia quod Iudæus aliquis Iu-
 das dictus, locum defossæ Crucis
 Sanctæ Imperatrici Helenæ reue-
 larit, ideoque meruerit S. Maximo
 (non Macario) in sede Hierosoly-
 mitana suffici, & denique sub Iu-
 liano Apostata martyrio corona-
 ri. Quamuis enim Imperatrix He-
 lena ad Crucem Christi inuenien-
 dam Hierusalem petijerit, *diuinis*
admonita visionibus vt dixerunt Eu-
 sebius Cæsariensis *Hist. Eccles. lib.*
10. cap. 7. Nicephorus Callistus lib. 8.
cap.

cap. 29. Ruffinus lib. 1. cap. 7. Vincentius
 Belluacen. Specul. Hist. lib. 13. cap. 94.
 & 95. Sozomenus lib. 2. cap. 1. & alij.
 Tamen illa de loco ubi Crux es-
 set abscondita, definitè à Deo non
 fuit edocta, sed ab hominibus, ma-
 ximè ab illo, quem diximus Iuda,
 qui traditione à maioribus accep-
 ta locum Crucis sciebat, quare
 idem Eusebius loco citato scribit.
Hierusalem petijt, atque ibi locum in
quo Sacrosanctum Corpus Christi pati-
bulo affixum pependerat ab Incolis loci
perquirat, qui idcirco ad inveniendū dif-
ficilis erat, quia ab antiquis persecuto-
ribus simulacrum in eo Veneris fuerat
defixū &c. & Nicephorus quantum-
 nis difficulter, attamen, & tandem
 inuenit, Iudæo homine ex paterna qua-
 dam annotatione regionem indicante.
 Ruffinus: Hierosolymam petit, ibique
 locum in quo sacrosanctum Corpus pati-
 bulo affixum pependerat ab Incolis per-
 quirat. Belluacensis. Vocatis peritio-
 ribus Iudæorum, qui erant Hierosoly-
 mis, & sciscitanti, cum nihil veri dice-
 re

re velent, iussu sunt omnes in ignem tradi:
 di: qui cum timuissent, tradiderunt ei
 Iudam dicentes. Hic est vir iussu Pro-
 pheta filius, qui nouit legem cum acti-
 bus, & tandem Sozomenus. Per id
 autem temporis, & Helena mater illius
 Hierosolymam precandi, & sacros lo-
 cos visitandi gratia venit, & quoniam
 religiosè erga doctrinam Christianorum
 affecta erat, plurimi faciebat, si vene-
 randa Crucis Lignum inueniret, erat
 autem difficile siue illud, siue pretiosum
 Sepulchrum inuenire &c. est tamen lo-
 cus ille patefactus, & deprehensa im-
 postura, quam in eo malitiosè Iudaei
 struxerant, iudicio viri cuiusdam he-
 brei ex illis, qui in Oriente habitant, qui
 locum hunc ex paterno quodam scripto
 manifestauit.

Et ad maiorem fidem, damus
 etiam testimonium Diui Gregorij
 Turonensis, qui lib. 1. Hist. cap. 34.
 inquit. Huius quoque temporis, Ve-
 nerabile Crucis Dominica Lignum per
 studium Helenae Matris eius (Con-
 stantini scilicet) repertum est pro-
 deum.

deunte Iuda hebreo, qui post baptismum Quiriacus est vocatus. Et Pater Iacobus Gretzerus lib. 1. cap. 62. de Cruce Christi ait. Porro licet plures, immò etiam militarem manum, & omnium prouincialium multitudinem (vt ait Sulpitius) adhibuerit, quærendæ Cruci, vnius tamen iudicio potissimum inuenta est (vt ait Sozomenus, & Gregorius Turonensis) qui illum prius Iudam, postea ad fidem conuersum Quiriacum vocatum tradit, & quamplures alij hoc passim affirmant.

Manum ab Historia Inuentionis S. Crucis opera Iudæ Iudæi prius quam retrahamus, exemplum dare de loco definitè, operæ pretium erit, quod de aductis per P. Papebrochium vanitatem prodeat.

ii. Cum Christifideles ex Occidentalibus oris sub inclyto, & excelso Duce Godefrido de Bulion Crucesignati pro recuperatione Terræ Sanctæ contra Turcas, & Saracenos occupatores arma mouissent,
post

post multos, & varios exantlatos labores, Antiochia potiti sunt. At die tertia ab Urbis expugnatione, Carbonach Persarum Princeps potentissimus, cum infinitis Orientalium copijs adueniens, vndique Ciuitatem conclusit, & qui paucis ante diebus eandem obsederant, & sibi vindicauerant, vice versa, obsidionem sustinebant.

Vrbe ex omni parte ab infidelibus circumuallata, breui tempore præ defectu alimonix, vndique factæ sunt angustix, & Crucesignati inedia torquebantur, quare ab omni spe salutis animum abdicabant, & tantum in spem mortis veniebant. *Dum igitur sic affligeretur Dei populus (vt D. Antoninus in Hist. part. 2. tit. 6. cap. 13. narrat) respexit eum Dominus à Sede Maiestatis suæ ei consolationem immittens. Apparuit enim cuidam Clerico (qui Petrus Bartholomei nominabatur Masi- liæ Gallix Narbonensis natus) Beatus Andreas, cui plurimum erat de-*

notus, commonens eum, quatenus Principibus nuntiaret, ut Lanceam, qua Domini nostri Iesu Christi latus fuerat perforatum in Ecclesia B. Petri repositam requirerent, eique locum certis designavit indicijs. Quod cum fecisset, etiam ipsi ad eius suggestionem ad locum eundem perducti essent, efossa aliquantulum in altum Terra, Lanceam, sicut illis fuerat à Clerico prædictum reperiunt. Et hoc testatur etiam Gulielmus Tyrius de bello sacro lib. 6. Paulus Æmilius de gestis Francorum lib. 4. & Frater Daniel Malleonius in explicatione Alphonsi Paleotti Archiep. Bononien. de Sacra Sindone cap. 1. ait Indicante, ac revelante D. Andrea Apostolo Domini-
ca Lancea inuenta est. Cuius sacra Cuspis in Sanctuario Reliquiarum Sanctorum, Cathedralis Anconæ ab Anno MCDXCII. usque ad præsentem diem asseruatur, & adoratur, Anconitanis à Cassano Begh Baiazetti II. Turcarum Tyranni Oratore concessa, dum ipsum fer-
rum

rum Lanceæ, quod Christi hausit.
Latus Romam Pontif. Max. Inno-
centio VIII. Cybò Genuen. dono
missum à Baiazetto deferebatur.

Admirabiles, & singulares fue-
runt modi, quibus omnipotens
Deus pro manifestandis Populo
suo fidei his duobus instrumentis
principalioribus sanctissimæ eius
Passionis usus est. Nam, vt Fer-
rum Lanceæ, quo Latus eius in
patibulo Crucis apertum fuit in al-
bum promeretur, Beatus Andreas
Clerico Petro apparuit, & non so-
lum commouit, vt Lanceam in
Ecclesia B. Petri repositam requi-
raret, sed vltcrius ei locum certis
designauit indicijs, itaut Clericus
nullo indigente ministerio, &
adiutorio, abditam Lanceam in-
uenire potuerit, quia definitè à
Beato Andrea de loco per appari-
tionem, & reuelationem edoctus
fuerit.

Aliud autem in Inuentione San-
ctæ Crucis accidit, nam Helena

monita fuit non apparitionibus ,
 & reuelationibus , sed tantum vi-
 sionibus , non intuitiuis loci , &
 obiecti , sed excitatiuis , & desi-
 derium ad venerandæ Crucis Li-
 gnum inueniendum promouenti-
 bus . Nec illæ visiones externæ , &
 reales fuere , sed internæ , & ima-
 ginariæ , itaut in imaginatione He-
 lenæ fuit effigies diuinitus forma-
 ta ad repræhesentandum Lignum
 Crucis , & ipsam Crucem , & men-
 te Helena cognouit significatum
 illius repræhesentationis , & sic
 quantum ad hoc , non solum fue-
 runt visiones imaginariæ , sed etiam
 mentales , quia mentaliter tantum
 cognouit , quod illa effigies non
 erat Crux Christi , nisi tantum re-
 presentatiuè , quare ad realiter ,
 & extrinsecè videndum obiectum
 repræhesentatum , opus habuit ,
 non solum ab Incolis Hierosoly-
 mæ locum ab sitæ Crucis perqui-
 rere , sed definite à Iudeo illo Iuda ,
 de illo edoceri , ad quem cum reli-
 giosa

gioſa femina properaſſet, cuncta-
que ex eo profana, & polluta Iu-
das deturbaret, & in altum purga-
tis ruderibus terram aperuiſſet, tres
confuſo ordine Cruces reperiuit,
& manuſtauit.

Eusebius Cæsariensis *Hiſt. Eccleſ.*
lib. 10. cap. 7. Sanctæ Crucis Inuen-
tione expoſita ſubdit. *ſed obturbabat*
reperiti muneris lætitiā vniuſcuſque
Crucis indiſcreta proprietas. Quæ
nam enim illa eſſet, in qua Sacro-
ſanctum Corpus Chriſti affixum
pependerat ignorabatur; quare
S. Maccarius Patriarcha Hieroſo-
lymitanus, cum Imperatrice He-
lena, cæteriſq; Chriſtianis adſtan-
tibus, flexis genibus humiliter, &
enixè Omnipotenti Deo preces
effundere cæperunt, vt Domini-
cam Crucem patefaceret. Circa
horam nonam diei gloria Domi-
ni apparuit, ferebatur namque
per Ciuitatem quidam mortuus in
loculo, cui Sanctus acceſſit, im-
perauique eis, qui illum porta-
bant,

bant, vt starent, & posuit duas Cruces super eum, & non surrexit, imposita autem tertia Cruce Dominica statim surrexit. Et pari modo quædā fæmina graui morbo laborans sanata fuit, vt accuratè rem narrant *Euseb. Hist. lib. 10. cap. 8. Theodoret. Hist. lib. 1. cap. 18. Niceph. lib. 8. cap. 29. & alij*. Quamvis singulas Cruces Iudam met adhibuisse dicant *Bellvacen. in specul. Hist. lib. 13. cap. 94. & 95. & Abbas Berengotius in Bibliothec. Patr. tom. 2. colum. 500. & 501.* cæterique scriptores.

Verum tamen si Helena diuinis admonita, & excitata fuerit visionibus vt Crucem quæreret, tamen de loco præciso, vbi abscondita erat, non fuit à Deo definitè edocta, sed ab hominibus, maximè ab illo Iuda Iudæo, qui traditione à maioribus accepta locum Crucis non ignorabat. Nam si Helena determinatè locum exploratū habebat, & probè illum Crucis tenebat,

nebat, diuinitus certior reddita,
quid opus erat tot adiutoribus,
tot indicijs? quid oportebat, vt il-
la manifestaretur lacrymas effun-
dere, & miracula deprecari?

Ecclesia Catholica de alio Iuda,
seu Quiriaco, qui Martyr, &
Patriarcha Hierosolymitanus fue-
rit commemorationem non agit,
quam de illo, qui Helenæ locum,
in quo Christi Crux latebat, osten-
dit, & sub Iuliano Apostata cæsus
fuit; & hic porro, & non alius est
ille de quo in Martyrologio Hie-
ronymiano Kalend. Maij dicitur
*In Hierosolyma Natalis S. Iudæ, sine
Quiriaci Episcopi* pro cuius rei illu-
stratione sub eodem die sequentia
protulit Rabanus. *In Hierosolyma
passio S. Iudæ, seu Quiriaci Episcopi,
cui reuelatum est lignum Dominicæ Cru-
cis.* Cuius dies festus deinde ad
Quartum Nonas Maij translatus
(non sumpta occasione fabulan-
di, vt inquit P. Papebroccius) sed
odio habentes artes, quibus veri-

tas, vt inuolucro quodam obtegitur, tot tantique, tum veteres, cum recentes scriptores, animo nulla simulatione tecto scripserunt, Iudeum aliquem Iudam nuncupatum, locum difossæ Crucis Helenę Imperatrici reuelasse, quare Vsuarius (non deceptus) sed plenissimè de veritate instructus in eius Martyrologio Quarto Nonas Maij posuit. *Hierosolymis Passio S. Quiriaci Episcopi, qui inuenit Dominicam Crucē, & produxit Ado his verbis. Ipso die B. Quiriaci Episcop. & Martyris gloriosi sub Iuliano Imperatore.*

Occasionem porrò fabulandi P. Papæbroccius sumit, dum ad impugnandam Hierosolymis Ancanam Translationem Sancti Corporis Cyriaci Patriarchæ, & Martyris futilia componit, & in lucem edere cogitat affirmando, Romam ab Helena Imperatrice Hierosolymis Corpus Iudæ vltimi Episcopi Hierosolymitani ex Circumcisifis translatum fuisse.

Ab illa, pro nunc (tanquam ad rem nostram non faciente) declinare volumus controuersia, an Helena octogenaria post Crucis Inuentionem, Romam Italiae ad Imperatorem Constantinum eius filium partem Crucis inuentæ detulerit, an vero Constantinopolim, quæ Vrbs Roma noua appellabatur, & nobis placet cum Spondano (pronunc) in Epitom *Annual. Baron. ad An. 326. n. 15.* asserere. Adueniens autem Helena Romam in Basilica Heleniana, partem, quam secum vexit Sanctissimæ Crucis, & alias pariter ex Oriente allatas Reliquias: vt Titulus eiusdem Crucis, & vnum ex Clauis religiosissime collocauit, & extensius factum illustrat Carolus Sigonius *Hist. de imper. occident. lib. 3.* Inde sumptum suppeditante filio, magnificam Basilicam in Palatio Sessoriano instituit, atque ibi Sacri Ligni portionem auro gemisque inclusam, Titulumq; ipsius Crucis, quæ adhuc seruatur dicauit, ea Basilica in Hierusalem appellata, etiam

*ab ipsius nomine , Heleniana nomen
inuenit .*

Historici tamen isti, nec alius, quem vidimus sermonem de translatione Hierosolymis Romam, corporis Iulæ Episcopi illius Ecclesiæ vltimi ex circumcisis, ab Helena post Crucis inuentionem facta, habent, quinimo omnes qui Historiam Inuentionis S. Crucis Gestaque Costantini Magni Imperatoris, & Helenæ eius Matris, & Hierosolymitanorū Episcoporum Acta scripserunt, translationem huiusmodi corporis vltimi Episcopi ex circumcisis, & cuiuscunque alterius corporis ab Helena factam, tamquam apocrifam, & fabulosam silentio inuoluerunt. Quomodo hoc igitur dicere aulebit P. Papebroccius? Quomodo absurdum non putabit in re seria, ludere, & fidelium patientia abuti? Quomodo plus proprio marti, quam veritati adherentem, crimen incurrere, non pudebit, dum

illud

illud nulla auctoritate fretus , pro
 verissimo pronunciare , vel infi-
 nuare tentabit , quod toto cœlo à
 veritate distat . Perperam vim , &
 manus huic speciosæ Moli afferet ,
 quia concussa à fundamentis nuta-
 bit , & ruinam faciet ; & in conuul-
 sa , æternaque manebit , tamquam
 in veritate fundata translatio Hie-
 rosolymis Anconam opera Gallæ
 Placidie Corporis inuicti , & glo-
 riosi Martyris Quiriaci , seu Cyria-
 ci Patriarche Hierosolymitani , qui
 Iudas ille fuit qui Crucem Domi-
 nicam inuenit , cuius Translatio-
 nis Anniuersarium Anconitana
 Ecclesia , & Diocæsis Sexto Idus
 Augusti celebrat , & commemo-
 rat , nam cum Tullio pro Cælio
 possumus exclamare . *O' magna vis
 veritatis , quæ contra hominum ingenia ,
 calliditatem , solertiam , contraque fi-
 ctas omnium insidias facile se , per seip-
 sam defendat .*

Pergit P. Papebrochius in eius
 opinione , & ait . Natalis prima

Maij S. Iudæ, alias Quiriaci, seu Cyriaci Episcopi, & martyris Hierosolymis, probatur ex antiquissimis Martyrologijs; dies præcedens notatur eiusdem depositionis Romæ, vbi sub nomine huius S. Cyriaci fuit vetus monasterium, & in eo ipsius Reliquiæ (non eius, qui cum Sanctis Largo, & Smaragdo colitur) translatae postea ad Diaconiam S. Mariæ in Via Lata, sub qua fuerat ipsius. S. Cyriaci Monasterium in vicinis Termis Constantiniani Magni. Idem ab Adone, Vsuardo, & posterius Martyrologijs ponitur quarto nonas Maij, & propter partem Reliquiarum translatae Anconæ, vt Patronus colitur.

Sed hæc plumæ leuiiores scopum non feriunt, nec ferire valent, dum Auctor, vt stet fabula talo, nulla Historica veritate nititur. Antiquissimum Hieronymianum Martyrologium de depositione Romæ Corporis S. Cyriaci, nullam

Iam prorsus mentionem, seu relationem facit. Dieque 30. Aprilis hæc in illo præcisa verbaleguntur. *Romæ Depositiio Quirini Episcopi non Quiriaci.*

Perperam igitur, depositionem Romæ corporis Iude sub Barcocheba occisi ex antiquissimis Martyrologijs probari scriptor Papebrochius affirmat, cum hic de quo die 30. Aprilis fit commemoratio, nec Martyr pronuntiatur, nec Iudas, nec Quiriacus, sed Quirinus appellatur. Quinimo in ipsis annotationibus ad dictum Hieronymianum Martyrologium altercatur an Quirinus, de quo ibi fit mentio, sit S. Quirinus Tribunus, & Martyr, Pater S. Balbinæ, an vero alius Quirinus Episcopus, & non Tribunus, & Auctor Annotationum putat Quirinum Episcopum, non Tribunum hac die celebrandum esse, & pergit *Quis vero S. Quirinus Episcopus Romæ depositus sit affirmare est arduum. Nullus in-*
ter.

*ter Romanos Episcopos, seu Pontifices
eali nomine signatus comparet.*

Sed P. Papebrochius Quiriacum
Episcopum vltimum ex Circonci-
sis inter Hierosolymitanos, Romę
depositum hoc die opinatur, &
congesta per eum ad iustas accu-
rationis examinis lances reuocare
fas est; nam si depositionis nomen
pro Martyrio vsurpare velit. Id to-
tum quod molitus est de Iuda, &
Cyriaco vltimo Episcopo de Cir-
concisis ruit, quia si sub Barcoche-
ba cęsus fuit, & corona Martyrij
(vt ipse ait) decoratus, hoc non
Romę, sed Hierosolymis accidit.

Si vero depositionis nomine
pro translatione vti velit. In alium
errorem incidit, dum pro loco de-
positionis, seu translationis Mo-
nasterium sub nomine S. Cyriaci
in vicinis Terminis Constantini Ma-
gni assignat, ibique Reliquias S.
Cyriaci Diaconi, ac Sanctorum
Largi, & Smaragdi, & sociorum
sitas, & veneratione habitas fuisse
negat.

At

At pace tanti viri, malè ea proponit, quæ vera negare non poterit, & vel exaggerando congesta, vel proprio Marte prolata, vt apocrypha recusare cogebitur. Historiam de Templo, & Monasterio S. Cyriaci in Thermis à Floramonte Martinello Romano in eius Roma ex Ethnica Sacra ad pag. 354. descriptam proponimus. Legat igitur Papebrochius, & ab illa eius Aseclæ oculos non auertant.

Sancti Cyriaci Templum in Thermis fuit, propè S. Susannam: Vestigia cernuntur in vinea Monachorum Carthusianorum ea parte, quæ transactis Hortis Urbani Octavi proce litur per viam Piam ad Urbis portam. Dicitur etiam Quiriaci titulus, Basilica, & Ecclesia. De eo Bibliothecarius in Hadriano I. in Leone III. in Pascale I. in Gregorio IV. & in Benedicto III. Vgonius Statio 25. & 35. Titulus (inquit Panuin. de tit. Card.) cum præ vetustate corruisset, & templo

plo solo æquato, Titulus à Sixto IV. ad Ecclesiam SS. Quirici, & Iulittæ translatus est.

Cæterum de huiusmodi templo hæc apud acta huius Martyris leguntur. *Capit Diocletianus Augustus habere Cyriacum Diaconum benè, & donavit illi Domum, & hoc præcepit, ut securus viueret in Vrbe Romæ: & S. Cyriacus capit habitare cum Largo, & Smaragdo in Domum, quam ei donauerat Diocletianus iuxta Thermas Diocletianas, vbi S. Cyriacus fontem edificauit, quem consecrauit S. Marcellus Papa, vbi frequenter baptizzabat S. Cyriacus venientes ad fidem. Hactenus acta.*

Crescente persecutione, Maximiani iussu, S. Cyriacus capite truncatus fuit, domusq; Deo Sacra concessa fuit Carpasio perfido Imperatoris ministro Qui (sequuntur eadem Acta) ingressus in eadem Domino, dum introisset, & inuenisset Baptisterium, fecit in eodem loco Balneum, quasi ad deridendam legem Christianam,

vbi

ubi frequenter lupanaribus, & scenicis
 lauacra exhibebat, turpi lucro gaudens
 in locum Sāctificatum. Et dum frequen-
 ter ista fierent, & epularent cum sceler-
 atis, quodam die, dum lauassent, &
 exirent, exeunte Carpasio de Balneo,
 cum multis sceleratis, decem, & nouem
 cum Carpasio Vicario subito ceciderunt,
 & mortui sunt. Ab eo die, clauserunt
 Balneum, & factus est timor magnus
 in eadem regione. Fuisse addictum
 S. Cyriaci Templo Monasterium
 Monialium colligitur ex Castallo
 Metallino in sexto Fam. Haftenus
 Martinellus.

Et in descriptione Romæ vete-
 ris, & Nouæ Anonimis ad pag. 136.
 ubi de Ecclesia SS. Quirici, & Iulit-
 tæ agitur, habetur, Diocletianum
 Domum prædictam S. Cyriaco
 Diacono donasse, quia Artemiam
 eius filiam, quæ à Spiritibus immū-
 dis vexabatur liberasset.

Irrito igitur conatu P. Papebroc-
 chius veram, & irrefragabilem
 S. Corporis Cyriaci Martyris &
 Pa-

Patriarche Hierosolymitani Translationem ad Urbem Anconitanam opera Gallæ Placidie opugnare, & conuellere dat operam; cum Corpus S. Cyriaci ex Monasterio sub eius nomine in Thermis Diocletianis (non Costantini Magni) ad Diaconiam S. Mariæ in Via Lata (illo diruto) translatum fuerit, non fuit Corpus Iudæ ultimi Episcopi Hierosolymitani ex circumcisis, nec per Helenam Imperatricem, Romam alatum, & in frusta diuisum, vel partem aliquam Anconam missam; sed verè, & realiter fuit illud S. Cyriaci Diaconi cum SS. Largo & Smaragdo aliisque viginti Romæ passi, vt Testimonium irrefragabile nobis Sexto Idus Augusti Romanum Martyrologium sic præbet.

Romæ Sanctorum Martyrum Cyriaci Diaconi, Largi, & Smaragdi cum alijs viginti, qui in persecutione Diocletiani, & Maximiani passi sunt decimo septimo Kal. Aprilis. Eorum corpora à Ioan,

ne Præbitero via *salaria* sepulta, S. Marcellus Papa in Prædium Lucinæ via Ostiensi hac die transtulit, quæ postea in Urbem delata in Diaconia S. Mariæ in Via Lata recondita fuerunt, è vetustissimo S. Cyriaci titulo translata, qui vna cum Monasterio eidem proximus erat Paul. Atingh. Rom. subter. libr. 2. cap. 5. num. 4. & in via ostiensi vbi S. Marcellus Papa hæc corpora transtulit, sexto idus Augusti, fuisse templum S. Cyriaco Diacono dicatum, indeq; ad Urbem in Via lata dentio translatum ibique Basilica cum Monasterio Monialium fuisse, Martinellus loc. sup. citat. ad pag. 355. sic testatur.

S. Cyriaci Via ostiensi Bos. lib. 3. c. 5. Rom. Subterranea. S. Cyr. de Urbe erat in Via Lata cum Monasterio. Monialium habetur Epist. 75. Innoc. III. lib. 2. reg. 14. fuit unitum Basilicæ S. Mariæ in Via Lata.

Hinc autem meridiano lumine clarius elucescit vāitatē opinionis P. Papebrochi, eiusque affectuum

rum dum poetica licentia sollicitus est Iudam ultimum Episcopum Hierosolymitanum ex Circumcisis Martyrem ostendere, & sub utroque nomine Iudæ & Cyriaci cū ceteris Iudæis, ac Christianis, qui cōtra Romanos conspirare noluerunt sub Barcocheba Tyranno Iudeorum, tempore Aclii Hadriani comprobare passum esse, Romāq; eius Corpus ab Helena translatum in Diaconia S. Marię in Via Lata reconditum, ac diuisum, eius aliquam partē Anconam ab eadem Imperatrice missam, ab Anconitanis vti Patronū colī, & venerari.

Videat Pater Papebrochius differentiam Translationis; & Martyrii horum Sanctorum in lib. 14. Comment. Urbani Raphaelis Volaterani referentis *Cyriacus Diaconus cum Smaragdo, Largo, & Sisinio, Marcello sedente, sub Diocletiano passi, quod Saturninum iam Senem ad fodiendam arenam pro Thermis damnatum, opera iuuarent, Sepulti in via Salaria, tran.*

*translati in Ostiensem, octavo ab Urbe
milliario sexto idus Augusti. Cyriacus
alter seu Quiriacus Præsul Hierosoly-
mitanus sub Iuliano passus, deinde tran-
slatus Anconam. Is enim Iuda fuit, qui
cum Helena Christi Crucem reperit.*

Auctorem fide dignum, & à Ro-
mana, & Catholica Ecclesia ap-
probatum, hic Pater, aut quicun-
que alius proferat, qui de Marty-
rio Iudæ ultimi Episcopi Hieroso-
lymitani excircumcisis, ac de tran-
slatione Romam eius Corporis
opera Helenæ Imperatricis det te-
stimonium, & laudabimus eum,
eiusque partus ingenii commen-
dabimus, nec eius opinionibus
obiiciemus.

Caueant interim Catholici Scri-
ptores, ne eorum folia mendaciis
aspergant; & veteribus noua in-
suendo, amabilem veritatis vul-
tum non immutent, ne ad instar
hereticorum Apostolicam Histo-
riam deturpent. Animo reuoluant
mendacia, in hominem quantum-
uis

uis iustum, & religiosum notam
 irrogare, cum *Ecclesiasten. cap. 20.*
 inquat, *Mores, hominum mendacium,*
sine honore vbi. Cornelius à Lapide.
Mores, & virtutes insignes penitus ia-
cent, & debito honore carent, si qui,
illis præditus est, mendax iure appella-
ri potest. Timeant tandem iustum
 Dei Iudicium, penamque eis sta-
 tutum, qui aperto bello in verita-
 tem insurgentes, omnino falsa pro-
 veris piorum oculis obtrundunt,
 dum teste Davide: *Perdet omnes, qui*
loquuntur mendacium.

Pater Daniel Papebroccius si-
 ingenuè Acta Sanctorum P. Ioan-
 nis Bollandi eiusdem Societatis Ie-
 su (iam è viuis erepti) perficere,
 & imitari profitetur, ab illo ne
 lato yngue discedere debet, sed in
 eius Actis Mensis Maii imprimen-
 dis, repetere, promulgare & typis
 commendare tatum licet, id quod
 idem Bollandus in Actis Sancto-
 rum ab eo impressis. Antuerpiæ
 apud Ioannem Meursium anno

1643. sub primo tomo ad pag. 590.
in Vita Sancti Marcellini Episcopi
Anconitani die nona Ianuarii edit,
nimirum.

*Sanctus Cyriacus in cuius Aede se-
pultus, iussu Iuliani Apostata Hieroso-
lymis occisus est, cuius Corpus postea
Anconam translatum fuit, opera Gallæ
Placidie Augustæ de eo agemus quar-
ta Maij.*

Si hoc ex animo patrauerit Iri-
migeniam Scriptorum Phrasim,
seruabit, gloriâ inter mortales
proprio nomini augebit, gratiam-
que coram Deo inueniet, qui se-
Deum Veritatis predicat nam te-
ste Chrysostomo Ioan. 4. 23. *Eos
qui adorant eum, in spiritu, & verita-
te oportet adorare.*

L A V S D E O.

Et S. Cyriaco Martyri, Patriarchæ Hiero-
solymitano, Anconæ Patrono Præci-
puo, meoq; singulari Aduocato.

Opus hoc præclarissimi Viri, ac Iu-
 risconsulti celeberrimi D. Caroli
 Moscheni Anconitani, ego infrascriptus
 maiori, qua potui diligentia examinaui,
 & cum in eo nihil inuenerim, quod aut
 bonis moribus, aut Catholicæ fidei con-
 tradicat, ne dum in lucem dandum cen-
 suo, sed vt quamprimum prælo detur
 enixe precor. In fidem &c. Dat. ex
 Aedibus Sancti Francisci Sclarum
 Anconæ hac die secunda Maij 1675.

Frater Foelix Gabriellus Anconi-
 tanus Min. Con. S. T. Magi-
 ster & S. Officij Consultor &c.

Imprimatur.
 Inquisitor Generalis Anconæ.

Imprimatur.
 Ioannes Pighettus Can. Deputatus.

